



כ"ט בתשרי תשפ"ב

5 באוקטובר 2021

בס"ד

עמדת מבוי סתום ונעמת לקראת דיון על חוק קיום פסקי דין לגירושין בוועדת חוקה

מבוי סתום ונעמת מבקשות להודות לוועדה הנכבדה על הדיון בנושא חשוב זה ומבקשות כי במסגרת הדיון הוועדה תפעל לקבלת תמונה אמיתית, מלאה ומקיפה של הקף תופעת סרבנות הגט וההשפעה הקשה שלה על נשים בישראל ובכלל, הכל כמפורט להלן:

1. על פי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953 (להלן: "החוק" או "חוק קיום פסקי דין לגירושין"), ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל הם בשיפוטם הייחודי של בתי הדין הרבניים. בני זוג יהודים החיים בישראל ומבקשים להתגרש כדין נזקקים להסדיר זאת אך ורק בבית דין רבני.
2. הפרשנות המקובלת של ההלכה היא שגירושין חלים כשגבר מעניק לאשתו גט מרצונו החופשי, והאישה מקבלת אותו. מסורב גט הוא אפוא גבר שאשתו מסרבת לקבל ממנו גט. מסורבת גט היא אישה שבעלה מסרב לתת לה גט. הגט משמש לעיתים קרובות כנשק שבו כל אחד מהצדדים יכול להשתמש בדיונים כאמצעי להשגת כסף, רכוש או משמורת.
3. בפועל, למרות שנשים יכולות לסרב לקבל את הגט, ו"ללכוד" את בעליהן בנישואים לא-רצויים, נזקיה של מסורבת גט קשים פי כמה מנזקיו של מסורב גט, שכן מסורב גט יכול להמשיך בחייו – להיות בקשר זוגי עם אישה אחרת, להביא איתה ילדים לעולם, מבלי שיהיו לכך השלכות חוקיות. לעומת זאת, מסורבת גט לא תוכל ללדת ילדים לגבר אחר, כיוון שילדיה ייחשבו ממזרים, והם יהיו פסולי חיתון. כמו כן, למסורבת גט אסור יהיה להינשא לגבר איתו קיימה יחסי מין בעת שהייתה נשואה, כך שהיא מנועה גם מלהמשיך בחייה ולנהל מערכת יחסים זוגית מלאה כל עוד בעלה מסרב לתת לה גט.
4. הן מנתוני בתי הדין והן מהיכרותנו העמוקה עם עבודת בתי הדין עולה כי צווי הגבלה הם דרך יעילה לפתור מקרי סרבנות גט. כמו כן, התרשמותנו היא שלאחר פסק דין בלשון "מצווה", "חובה" או "כפייה" בית הדין נוטה להיענות לבקשות לקבוע סידור גט ובמקרה הצורך דיונים בנושא סנקציות, תוך זמן קרוב לקבוע בחוק.
5. עם זאת, שאלה חשובה לא פחות היא מה קורה בתיקי הגירושין עד מתן פסק דין לגירושין. לא אחת נשים שנמצאות בהליך בבית הדין זמן רב, אינן מצליחות לקבל פסיקה. בית הדין מעדיף להציע לצדדים להגיע להסכם, ולא לפסוק. אנו מציעות לנצל את הדיון הקרוב כדי להעלות גם נושא זה. הנושא חשוב הן מפני שהוא משפיע על אלפי נשים בישראל, והן מפני שהוא אבן דרך בסיסית לקיום דיון על היקף תופעת סרבנות הגט.



6. הנתונים האחרונים שפרסמו בתי הדין הרבניים בנוגע למספר מסורבי ומסורבות גט בישראל פורסמו בשנת 2017. לפי נתונים אלו, בסוף 2016 היו רק 809 מסורבי גט ומסורבות גט.¹ כמו כן, לפי נתונים אלו, יש יותר מסורבי גט ממסורבות. טענות אלה אינן עולות בקנה אחד עם הדוחות של מרכז רקמן באוניברסיטת בר אילן, לפיו אחת מכל שלוש עד חמש נשים הנמצאות בתהליך גירושין היא מסורבת גט.²

7. קושי בסיסי ועיקרי בניסיון לכמת את תופעת סרבנות הגט הוא הקושי בהגדרה. הנתונים שפרסמו בתי הדין מתבססים על הגדרת מסורבת גט כמי שקבלה מבית הדין פסק דין לגירושין כנגד בעלה. כלומר רק מי שבית הדין השתכנע שזכאית להתגרש, ובעלה בכל זאת מסרב לעשות זאת, היא מסורבת גט. הגדרה זאת מתעלמת מנשים רבות הכלואות בשלב שבו הן מנסות לשכנע את בית הדין לסייע להן להתגרש. נשים רבות נמצאות בהליך בבית הדין זמן רב, אך אינן מצליחות לקבל פסיקה. בית הדין מעדיף להציע לצדדים להגיע להסכם, ולא לפסוק. לעיתים אף תוך הפעלת לחץ על נשים לוותר על זכויות ממוניות השייכות להן בדין. נשים אלה אינן נספרות כמסורבות גט בעיני בית הדין הרבני.

8. מאז 2017 פרסמו בתי הדין נתונים נוספים, אולם אלה קשים מאוד לפענח שכן הם מכילים סתירות פנימיות. עם זאת, גם לפי הספירה המצמצמת ביותר, עולה שיש אלפי תיקי גירושין שלא הגיעו לכדי גירושין במשך למעלה משנה. סביר מאוד שרוב התיקים האלה הם תיקים שיש בהם סרבנות גט.³

9. לאור כל זאת, אנו מברכות על הדיון בוועדה, ומבקשות מהוועדה לדרוש מבתי הדין לספק אחת ולתמיד נתונים אמיתיים ומלאים על תופעת סרבנות הגט ועל הקפיה האמיתיים, ולא על פי בדיקה מצמצמת שאינה נותנת תמונה אמיתית של המצב.

¹ https://www.gov.il/BlobFolder/reports/rejection_of_divorce/he/data_sarvanutget2012-2016.pdf
² <http://rackmancenter.com/%D7%93%D7%95-%D7%A9%D7%A0%D7%AA%D7%95%D7%9F-%D7%A1%D7%98%D7%98%D7%99%D7%A1%D7%98%D7%99/>
³ <https://www.gov.il/he/Departments/DynamicCollectors/engagements?skip=0&list=1> ; [https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoizWNlZDY0ZDEtMWM4My00ZDRhLWEyM2ItM2UwOGFmNDA2OGM5IiwidCI6ImFlZGZhMTQ4LTc0MTgtNDY0MC04OTIyLTZiNWU2NmMxNzM4OCIsImMiOiJ9](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoizWNlZDY0ZDEtMWM4My00ZDRhLWEyM2ItM2UwOGFmNDA2OGM5IiwidCI6ImFlZGZhMTQ4LTc0MTgtNDY0MC04OTIyLTZiNWU2NmMxNzM4OCIsImMiOiJ9&pageName=ReportSectioncc6abcc2e6fcd00d77e0)